

A B C

PIRTÛKA 4 · RÊZÎK | BOK 4 I SERIEN

D E F

★ RÊZIMAN / GRAMMATIKK ★

Pirtûka Rêzimana Zarokan / Barnas Grammatikkbok

★ ★ ★ KURDÎ · KURMANCÎ — NORSE — 6-7 SAL / ÅR ★ ★ ★

👉 Alekan Nyland

Naverok / Innhold

Pirtûka Rêzimana Zarokan — Barnas Grammatikkbok

Destpêk

Introduksjon

3

1 Navgir

Navneord / Substantiv

5

2 Lêker

Verb / Handlingsord

13

3 Rengdêr

Adjektiv / Beskrivende ord

19

4 Cînavk

Pronomen / Stedord

23

5 Daçek

Preposisjoner / Forholdsord

25

6 Hevok

Setning / Enkel setning

27

Pratîk / Temrîn

Øvelser

33

Pîroz Be!

Gratulerer!

35

KURMANCÎ

Hevala / Hevalê delal,

Bi xêr hatî pirtûka rêzimanê! Tu dizanî ku peyv wek blokên avahiyê ne? Em dikarin bi peyvan hevokên xweşik ava bikin. Di vê pirtûkê de em ê bi hev re fêrî rêzimana kurdî bibin.

Em ê nas bikin:

- Navgir (navneord)
- Lêker (verb)
- Rengdêr (adjektiv)
- Cînavk (pronomen)
- Daçek (preposisjoner)
- Û gelek tiştên din!

RÊZIMAN ÇI YE?

Rêziman qaîdeyên zimanê ye. Rêziman ji me re dibêje:

- Kîjan peyv çawa tê bikaranîn
- Peyv çawa li hev tên
- Çawa hevokên rast ava bikin

Tu amade yî? Ka em destpê bikin!

NORSK

Kjære venn,

Velkommen til grammatikkboken! Visste du at ord er som byggeklosser? Vi kan bygge fine setninger med ordene. I denne boken skal vi sammen lære kurdisk grammatikk.

Vi skal bli kjent med:

- Navneord (navgir)
- Handlingsord (lêker)
- Beskrivende ord (rengdêr)
- Stedord (cînavk)
- Forholdsord (daçek)
- Og mye mer!

HVA ER GRAMMATIKK?

Grammatikk er språkets regler. Grammatikk forteller oss:

- Hvilke ord brukes hvordan
- Hvordan ord passer sammen
- Hvordan lage riktige setninger

Er du klar? La oss begynne!

BEŞA 1 · KAPITTEL 1

NAV GIR

Navneord / Substantiv

Navê tiştan, mirovan û ajalan · Navn på ting, folk og dyr

1

KURMANCÎ

Navgir çi ye?

Navgir **navê tiştan** e. Navgir ji me re dibêje ev çi ye. Her tiştê ku tu dikare bibînî, bigirî an jî hîs bikî **navgirek** e!

Mînakên navgiran:

pirtûk
bok

mal
hus

zarok
barn

sêv
eple

kursî
stol

dar
tre

NAV GIR LI DORA TE HENE!

Inne: nivîn (seng), pencere (vindu), mêze (bord)

Derve: dar (tre), gul (blomst), ewr (sky)

NORSK

Hva er navneord?

Navneord er **navnet på ting**. Navneord forteller oss hva noe er. Alt du kan se, ta på eller kjenne er et navneord!

Se deg rundt! Navneord er overalt!

Inne i huset:

- nivîn — seng
- pencere — vindu
- mêze — bord

Ute:

- dar — tre
- gul — blomst
- ewr — sky

Navneord er overalt!

Navgir li her û derê hene!

KURMANCÎ

Mirov jî navgir in!

Malbata min (Familien min):

dê / dayik
mor

bav
far

xwişk
søster

bira
bror

bapîr
bestefar

dapîr
bestemor

Hevalên min:

heval — venn

cîran — nabo

mamoste — lærer

NORSK

Mennesker er også navneord!

På skolen:

elev — xwendekar

lærer — mamoste

rektor — sermamoste

venn — heval

I samfunnet:

lege — bijîşk

brannmann — agirkuj

politi — polês

baker — nanopêj

Alle mennesker er navneord!

Hemû mirov navgir in!

KURMANCÎ

Aja jî navgir in!

Ajalên malê (Kjæledyr):

pisîk
katt

kûçik
hund

çûk
fugl

masî
fisk

kevroşk
kanin

Ajalên çolê (Ville dyr):

şêr
løve

fîl
elefant

zirafe
sjiraff

meymûn
ape

hirç
bjørn

NORSK

Dyr er også navneord!

Dyr i Norge:

elg — Mambîz
rev — rovî
ku — çêlek
hest — hesp
sau — mî

Havdyr:

hval — balîna
pingvin — penguen

Kîjan aja tu hez dikî?

Hvilket dyr liker du best?

KURMANCÎ

Li hundirê çenteyê te çi heye?

Di çenteyê min de:

 pirtûk bok	 pênûs penn	 lênûsk notatbok
 jêbir viskelær	 xatkêş linjal	 qeyçik saks

Hemû ev tişt navgir in!

Tiştên din li malê:

televîzyon — TV
telefon — telefon
firin — ovn
sarînc — kjøleskap

NORSK

Hva har du i sekken din?

Alt dette er navneord!

bok — pirtûk
penn — pênûs
notatbok — lénûsk
viskelær — jêbir
linjal — xatkêş
saks — qeyçik

Ute:

bil — trimbêl
sykkel — bîsîklet
ball — gog
bank — bank

KURMANCÎ

Yekjimar û Pirjimar

Gava me yek tişt heye → **YEKJIMAR**

Gava me ji yekî zêdetir heye → **PIRJIMAR**

QAÎDE (REGEL):

navgîr + -an

Di kurdî de em “-an” lê zêde dikin

yek **pirtûk** → gelek **pirtûkan**

yek **sêv** → gelek **sêvan**

yek **zarok** → gelek **zarokan**

yek **stêrk** → gelek **stêrkan**

yek **erebe** → gelek **erebeyan**

NORSK

Entall og Flertall

Når vi har én ting → **ENTALL**

Når vi har mer enn én → **FLERTALL**

På kurdisk legger vi til “-an”:

en bok → **mange bøker (pirtûkan)**

et eple → **mange epler (sêvan)**

et barn → **mange barn (zarokan)**

PRØV SELV! (BICERIBÎNE!)

yek kursî → gelek _____

yek pisîk → gelek _____

yek erebe → gelek _____

Bersiv: kursîyan, pisîkan, erebeyan

Bestemt og Ubestemt

UBESTEMT: navgîr + -ek

pisîk**ek** = en katt | sêv**ek** = et eple

BESTEMT: navgîr + -a / -ê

pisîk**a** = katten | sêv**ê** = eplet

KURMANCÎ

Çawa em dibêjin “en bok” an “boka”?

NEDIYAR (ubestemt) — herî tiştek:

Di kurdî de em “-ek” lê zêde dikin:

pirtûk **ek** = en bok

mal **ek** = et hus

zarok **ek** = et barn

pisîk **ek** = en katt

DIYAR (bestemt) — ew tiştê taybet:

Di kurdî de em “-a / -ê” lê zêde dikin:

pirtûk **a** = boka

mal **a** = huset

sêv **ê** = eplet

erebe **ya** = bilen

NORSK

Ubestemt og Bestemt

UBESTEMT — en hvilken som helst:

På kurdisk legger vi til “-ek”:

en bil = trimbêl **ek**

en katt = pisîk **ek**

et eple = sêv **ek**

BESTEMT — den spesielle:

På kurdisk legger vi til “-a/-ê”:

bilen = erebe **ya**

katten = pisîk **a**

eplet = sêv **ê**

OPPSUMMERING / KURTASÎ:

Ubestemt: navgir + **-ek**

Bestemt: navgir + **-a / -ê**

BEŞA 2 · KAPITTEL 2

LÊKER

Verb / Handlingsord

Çalakî nîşan dide · Viser handling

2

KURMANCÎ

Lêker çi ye?

Lêker peyva ku **çalakiyê** nîşan dide. Lêker ji me re dibêje **tu çi dikî**.
Gava tu tiştekî dikî, ew lêker e!

Mînakên lêkeran:

çûn
a gâ

nivîsîn
a skrive

xwendin
a lese

xwarin
a spise

lîstin
a leke

guhdarîkirin
a høre

NORSK

Hva er et verb?

Verb er ord som viser **handling**. Verb forteller oss **hva du gjør**. Når du gjør noe, er det et verb!

Andre viktige verb:

Hjemme:

å sove — razan

å vaske — şûştin

å lage — çêkirin

Ute:

å løpe — bazdan

å svømme — avjenî kirin

å fly — firîn

KURMANCÎ

EZ — JEG

Gava “ez” tişteki dikim, lêker bi “**di-**” destpê dike û bi “**-im**” diqede.

FORMULA:

Ez **di**____**im**

Ez **diçim** — *Jeg går.*

Ez **dinivîsim** — *Jeg skriver.*

Ez **dixwînim** — *Jeg leser.*

Ez **dixwim** — *Jeg spiser.*

Ez **dilîzim** — *Jeg leker.*

Ez **dibînim** — *Jeg ser.*

NORSK

Hva gjør jeg om morgenen?

Når “jeg” gjør noe, starter verbet med “**di-**” og slutter med “**-im**”.

Ez sibehê çi dikim? (Morgenrutinen):

* Ez radibim. — Jeg står opp.

 Ez didanên xwe firçe dikim. — Jeg pusser tennene.

 Ez cilan li xwe dikim. — Jeg kler på meg.

 Ez taştê dixwim. — Jeg spiser frokost.

 Ez diçim dibistanê. — Jeg går til skolen.

KURMANCÎ

TU — DU

Lêker bi “**di-**” destpê dike û bi “**-î**” diqede.

FORMULA:

Tu di___î

Tu **diçî** — *Du går.*

Tu **dinivîsî** — *Du skriver.*

Tu **dixwînî** — *Du leser.*

Tu **dilîzî** — *Du leker.*

EW — HAN / HUN

FORMULA:

Ew di___e

Ew **diçe** — *Han/hun går.*

Ew **dixwîne** — *Han/hun leser.*

Ew **dilîze** — *Han/hun leker.*

NORSK

Ji hevalê xwe bipirse!

Når “du” gjør noe, starter verbet med “**di-**” og slutter med “**-î**”.

Spør vennen din! (Ji hevalê xwe bipirse!):

Tu çi **dixwazî**? — Hva vil du?

Tu çi **dixwînî**? — Hva leser du?

Tu çi **dilîzî**? — Hva leker du?

Tu çi **dixwî**? — Hva spiser du?

Eksempel / Mînak:

— Tu çi dixwînî?

— Ez pirtûkekê **dixwînîm**!

Li dora xwe binêre!

“Ew” brukes for både gutter, jenter og dyr!

Ew **diçe** dibistanê. — Han går til skolen.

Xwişk pirtûk **dixwîne**. — Hun leser en bok.

Kûçîk **dilîze**. — Hunden leker.

Pisîk **radize**. — Katten sover.

KURMANCÎ

Sê dem hene (Tre tider):

BORÎ

Fortid

Ez çûm.

Jeg gikk.

NIHA

Nåtid

Ez diçim.

Jeg går.

PÊŞEROJ

Fremtid

Ez ê biçim.

Jeg skal gå.

XWARIN (Å SPISE):

Borî: Min xwar. — *Jeg spiste.*

Niha: Ez dixwim. — *Jeg spiser.*

Pêşeroj: Ez ê bixwim. — *Jeg skal spise.*

LÎSTIN (Å LEKE):

Borî: Min lîst. — *Jeg lekte.*

Niha: Ez dilîzim. — *Jeg leker.*

Pêşeroj: Ez ê bilîzim. — *Jeg skal leke.*

NORSK

Verbets tider — oppsummering:

Dem / Tid	Kurmancî	Norsk
Borî	Min çûm	Jeg gikk
Niha	Ez diçim	Jeg går
Pêşeroj	Ez ê biçim	Jeg skal gå

Oppsummering:

BORÎ — Berê çi qewimî? / Hva skjedde?

NIHA — Niha çi diqewime? / Hva skjer nå?

PÊŞEROJ — Pêşerojê çi dê biqewime? / Hva skal skje?

BEŞA 3 · KAPITTEL 3

RENGDÊR

Adjektiv / Beskrivende ord

Tişt dide nasîn · Beskriver ting

3

KURMANCÎ

Rengdêr çi ye?

Rengdêr peyva ku **tiştan dide nasîn**. Rengdêr ji me re dibêje **tişt çawa ye**.

Çawa ye? (Hvordan er det?) | **Kîjan?** (Hvilken?)

Rengdêrên mezinahiyê (Størrelse):

MEZIN ↔ **BIÇÛK** (stor ↔ liten)

- fîlê **mezin** — den store elefanten
- mişkê **biçûk** — den lille musen

DIRÊJ ↔ **KURT** (lang ↔ kort)

- rêya **dirêj** — den lange veien
- rêya **kurt** — den korte veien

BILIND ↔ **NIZM** (høy ↔ lav)

- dara **bilind** — det høye treet

STÛR ↔ **ZIRAV** (tykk ↔ tynn) | **FIREH** ↔ **TENG** (bred ↔ smal)

NORSK

Hva er et adjektiv?

Adjektiv er ord som **beskriver ting**. Adjektiv forteller oss **hvordan** noe er.

Viktig forskjell! (Ferqa girîng!)

På kurdisk kommer adjektivet **ETTER** navneordet!

 Norsk: den **STORE** boken

 Kurdisk: pirtûka **MEZIN**

- den store boken — pirtûka **mezin**
- det lille barnet — zarokê **biçûk**
- det røde eplet — sêva **sor**
- den svarte katten — pisîka **reş**

PRØV SELV! (BICERIBÎNE!)

 kûçikê ____ (stor) → *mezin*

 pisîka ____ (liten) → *biçûk*

 dara ____ (høy) → *bilind*

KURMANCÎ

Reng jî rengdêr in!

SOR rød	PIRTEQALÎ oransje	ZER gul	KESK grønn	ŞÎN blå	MOR lilla
REŞ svart	SPÎ hvit	QEHWEYÎ brun	PEMBE rosa		

Di hevokê de (I setningen):

- sêva **sor** — det røde eplet
- ezmana **şîn** — den blå himmelen
- gulên **zer** — de gule blomstene

NORSK

Farger er også adjektiv!

Li dora xwe binêre! (Se deg rundt!)

Li hundirê malê (Inne):

masa **qehweyî** — det brune bordet
kursiya **sor** — den røde stolen

Li derve (Ute):

gulên **pembe** — de rosa blomstene
dara **kesk** — det grønne treet

Husk! (Tevlîhev mekin!)

Rengdêr PÎŞTÎ navgir tê:

- ✓ pirtûka **şîn** (den blå boken)
- ✗ **şîn** pirtûk (norsk rekkefølge!)

BEŞA 4 · KAPITTEL 4

CÎNAVK

Pronomen / Stedord

Li şûna navgiran tê · Erstatte navneord

4

KURMANCÎ

Cînavk çi ye?

Cînavk li şûna navgir tê. Em cînavkan bikar tînin da ku navgiran dubare nekin.

Li şûna “Rêwsen” em dibêjin “ew”.

Cînavkên Kesî (Personlige pronomen):

KURMANCÎ	NORSK
EZ	jeg
TU	du
EW	han / hun / den / det
EM	vi
HÛN	dere
EW	de

NORSK

Hva er pronomen?

Pronomen **erstatte** navneord. Vi bruker pronomen for å ikke gjenta navneord.

Cînavkan bi kar bîne! (Bruk pronomen!):

1. Rêwsen pirtûk dixwîne.

→ **EW** pirtûk dixwîne.

Hun leser en bok.

2. Bira û ez dilîzin.

→ **EM** dilîzin.

Vi leker.

3. Dê û bav nanê çêdikin.

→ **EW** nanê çêdikin.

De lager brød.

BEŞA 5 · KAPITTEL 5

DAÇEK

Preposisjoner / Forholdsord

Li ku derê ye? · Hvor er det?

5

KURMANCÎ

Daçek çi ye?

Daçek ji me re dibêje tişt **li ku derê ye**. Daçek bersiva “**li ku?**” dide.

LI SER

på

Pirtûk **li ser** masê ye. — Boken er på bordet.

BIN

under

Pisîk **bin** kursiyê ye. — Katten er under stolen.

DI NAV

i / inni

Sêv **di nav** çenteyê de ye. — Eplet er i sekken.

LI JORIYA

over / opp

Teyar **li joriya** avê ye. — Flyet er over vannet.

LI JÊRIYA

nedenfor

Zarok **li jêriya** dara ye. — Barnet er nedenfor treet.

NORSK

Hva er preposisjon?

Preposisjon forteller oss **hvor** noe er. Preposisjon svarer på “**hvor?**”

LI BER

foran / ved

Ez **li ber** derî me. — Jeg er foran døren.

LI PAŞIYA

bak

Dar **li paşiya** malê ye. — Treet er bak huset.

LI TENIŞTA

ved siden av

Kûçik **li tenişta** min e. — Hunden er ved siden av meg.

BI

med / ved hjelp av

Ez **bi** qelemê dinivîsim. — Jeg skriver med penn.

JÎ ... BÎ

fra ... til

Ez **ji** mal **bi** dibistanê diçim. — Jeg går fra hjem til skole.

BEŞA 6 · KAPITTEL 6

HEVOK

Setning / Enkel setning

Hevoka sade ava bike · Lag en enkel setning

6

KURMANCÎ

Hevok çi ye?

Hevok koma peyvan e ku **wateyek** **temam** dide. Hevok divê **KESAR** (subjekt) û **LÊKER** (verb) hebe.

Hevoka herî hêsan:

KESAR + **LÊKER**

Rêwsen + **dixwîne** — *Rewsen Leser.*

Kûçik + **di lêze** — *Hunden leker.*

Hevok bi objekt (SOV):

KESAR + **OBJEKT** + **LÊKER**

Ez pirtûk **dixwînim** — *Jeg Leser en bok.*

Tu sêv **dixwî** — *Du spiser et eple.*

NORSK

Hva er en setning?

En setning er ord som gir en **komplett mening**. En setning MÅ ha **SUBJEKT** og **VERB**.

Viktig! Ordstilling:

 Norsk: SUBJEKT + VERB + OBJEKT

Jeg Leser en bok. [S][V][O]

 Kurdisk: KESAR + OBJEKT + LÊKER

Ez pirtûk dixwînim. [S][O][V]

Legg merke til at verbet kommer SIST på kurdisk!

Norsk [SVO]

Kurdisk [SOV]

Jeg Leser en bok

Ez pirtûk **dixwînim**

Du spiser et eple

Tu sêv **dixwî**

Han leker

Ew **di lêze**

KURMANCÎ

Çawa em pirsan dikin?

Di kurdî de em **peyva pirsê** li destpêkê dixin.

Çi?

Hva?

Kî?

Hvem?

Li ku?

Hvor?

Kengî?

Når?

Çima?

Hvorfor?

Çawa?

Hvordan?

Çi tu dixwî? — *Hva spiser du?*

Kî li wir e? — *Hvem er der?*

Li ku tu diçî? — *Hvor går du?*

Çima tu digirî? — *Hvorfor gråter du?*

NORSK

Nektelse / Neyînî

Hvordan sier vi “ikke”? Di kurdî de em “**na-**” li ber lêkerê dixin.

NIHA (Nåtid): di- → na-

Ez diçim. → Ez **na**çim.

Jeg går. → Jeg går ikke.

Tu dixwî. → Tu **na**xwî.

Du spiser. → Du spiser ikke.

Ew dixwîne. → Ew **na**xwîne.

Hun leser. → Hun leser ikke.

BORÎ (Fortid): ne-

Min xwar. → Min **ne**xwar.

Jeg spiste. → Jeg spiste ikke.

Em dilûzin. → Em **na**lûzin.

Vi leker. → Vi leker ikke.

KURMANCÎ

Rêza Peyvan (Ordstilling)

Di kurdî de rêza peyvan girîng e! Lêker li dawîya hevokê tê.

SOV — Subject Object Verb

Ez

pirtûk

dixwînim

Jeg leser en bok.

Xalbendî (Tegnsetting)

- XALA — Li dawîya hevokê. *Ez diçim.*

? NÎŞANA PIRSÊ — Li dawîya pirsê. *Tu çi dikî?*

! NÎŞANA BALÊ — Ji bo hest û baldariyê. *Çi xweş!*

NORSK

Tegnsetting / Xalbendî

Viktige tegn:

- Komma (Vîrgul) — Skiller deler av setningen.

Sêv, moz û pirteqal.

- Punktum (Xala) — Slutten på setningen.

? Spørsmålstegn — Stille spørsmål.

! Utropstegn — Utrop eller følelse.

Stor bokstav (Tîpa mezin):

Vi bruker stor bokstav:

- I begynnelsen av setningen
- For egennavn (Rêwsen, Norweç)

Rêwsen diçe Norweçê.

Rewsen reiser til Norge.

PRATÎK / TEMRÎN — Øvelser

La oss øvel · Ka em pratîk bikin! 📝

1

Navgir bibîne! / Finn navneord:

pirtûk, mezin, diçim, mal, xweşik

☐ Bersiv / Svar: **pirtûk, mal**

2

Lêker bibîne! / Finn verb:

zarok, dixwîne, sor, dilîze, kursî

☐ Bersiv / Svar: **dixwîne, dilîze**

3

Rengdêr bibîne! / Finn adjektiv:

biçûk, pirtûk, sor, diçim, mezin

☐ Bersiv / Svar: **biçûk, sor, mezin**

4

Cînavka rast hilbijêre! / Riktig pronomen:

☐ ____ diçim dibistanê. (jeg) → **Ez**

☐ ____ çî dikî? (du) → **Tu**

☐ ____ dixwîne. (hun) → **Ew**

5

Hevok ava bike! / Lag setninger:

☐ dixwînim / pirtûk / Ez → **Ez pirtûk dixwînim.**

☐ dilîze / Kûçik → **Kûçik dilîze.**

☐ sêv / Tu / dixwî → **Tu sêv dixwî.**

Xebata te çawa bû?

Hvordan gikk det?

Çendeka stêrk qezenc kir?

PRATÎK 2 — Bêtir Øvelser / Mer øving!

Biceribîne! · Prøv selv!

6

Pirjimar çêke! / Lag flertall:

- ☐ yek pirtûk → gelek _____ (*pirtûkan*)
- ☐ yek zarok → gelek _____ (*zarokan*)
- ☐ yek sêv → gelek _____ (*sêvan*)

7

Demê diyar bike! / Velg tid:

Borî, Niha an Pêşeroj?

- ☐ Ez diçim. → **Niha**
- ☐ Min xwar. → **Borî**
- ☐ Ez ê bilîzim. → **Pêşeroj**

8

Bî kurdî wergerîne! / Oversett til kurdisk:

- ☐ den store boken → **pirtûka mezin**
- ☐ det røde eplet → **sêva sor**
- ☐ den lille katten → **pisîka biçûk**

9

Daçekan bikeve! / Fullfør setningene:

li ser — bin — li ber — li paşîya

- ☐ Pirtûk ____ masê ye. (*li ser*)
- ☐ Pisîk ____ kursiyê ye. (*bin*)
- ☐ Ez ____ malê me. (*li ber*)

10 Neyînî çêke! / Lag nektelse:

- ☐ Ez diçim. → Ez **na** _____ (*naçim*)
- ☐ Tu dixwî. → Tu **na** _____ (*naxwî*)
- ☐ Ew dilîze. → Ew **na** _____ (*nalîze*)

★ **Baş kir! — Godt jobbet!** Tu serkeftî yî! · Du klarte det! ★★★

PÎROZ BE!

GRATULERER!

Tu fêrî van bûyî! · Du har lært:

- ✓ **Navgir** — Navneord
- ✓ **Rengdêr** — Adjektiv
- ✓ **Daçek** — Preposisjoner
- ✓ **Demên Lêkeran** — Verbets tider
- ✓ **Lêker** — Verb
- ✓ **Cînavk** — Pronomen
- ✓ **Hevok** — Setning
- ✓ **Xalbendî** — Tegnsetting

Hev re em fêr bûn! · Sammen har vi lært!

Rêzika Pirtûkên Me / Andre bøker i serien

Kurdî Kurmancî — Norsk · Pirtûkên Zarokan · 6-7 Sal / År

Te pirtûka rêzimanê qedand! · Du er ferdig med grammatikkboken!